

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้ การปฏิบัติกิจกรรมการเช็ดตัวลดไข้ และสภาวะระดับความพึงพอใจในรูปแบบการสอนการเช็ดตัวลดไข้ ของผู้ดูแลผู้ป่วย ที่ได้รับการสอนโดยการบรรยายและสาธิต กับการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ประชากรเป็นผู้ดูแลผู้ป่วย อายุระหว่าง 15 – 60 ปี ไม่มีปัญหาการมองเห็นและการได้ยิน เข้าใจภาษาไทยดี อ่านออกเขียนได้ และยินดีเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยที่ได้มาจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรที่มีคุณสมบัติดังกล่าว จากการเปิดตารางประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่า Effect size แบบ Medium เท่ากับ .50 และกำหนดค่า Power ที่ .60 ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ของโพลิต และฮังเกอร์ (Polit & Hungler, 1999) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเท่ากับ 39 คน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ได้รับการสอนเรื่องการเช็ดตัวลดไข้ โดยการบรรยายและสาธิต และกลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่ได้รับการสอนเรื่องการเช็ดตัวลดไข้ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ กลุ่มละ 40 คน รวมศึกษา 80 คน ทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอนเรื่องการเช็ดตัวลดไข้ให้กับผู้ป่วยเด็ก และวีดิทัศน์สอนเรื่องการเช็ดตัวลดไข้ให้กับผู้ป่วยเด็ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้ แบบวัดการปฏิบัติกิจกรรมการเช็ดตัวลดไข้ และแบบสอบถามความพึงพอใจในรูปแบบการสอนการเช็ดตัวลดไข้ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองทั้งหมด นำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิรวม 6 ท่าน และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้โดยใช้สูตรคูเคอร์ – ริชาร์ดสัน (KR - 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82 ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบวัดการปฏิบัติกิจกรรมการเช็ดตัวลดไข้ และแบบสอบถามความพึงพอใจในรูปแบบการสอนการเช็ดตัวลดไข้ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 และ .90 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ดูแลผู้ป่วยทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 90 และ 88 ตามลำดับ มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 และ 42 ตามลำดับ มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาร้อยละ 52 และ 50 ตามลำดับ ประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 65 และ 60 ตามลำดับ เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยโดยเป็นมารดาของผู้ป่วยร้อยละ 77 และ 73 ตามลำดับ ผู้ดูแลผู้ป่วยในกลุ่มควบคุมร้อยละ 62 มีประสบการณ์เคยได้รับการสอนเกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้มาก่อน โดยได้รับการสอนจากแพทย์ พยาบาลมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57 ในขณะที่ผู้ดูแลผู้ป่วยในกลุ่มทดลองร้อยละ 62 ไม่เคยมีประสบการณ์ได้รับการสอนเกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้มาก่อน แต่ผู้ดูแลผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มเคยมีประสบการณ์เช็ดตัวลดไข้ให้กับผู้อื่นมาก่อนร้อยละ 64 และ 70 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของข้อมูลทั่วไประหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้วยสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นประสบการณ์ได้รับการสอนเกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 5.00, p = .04$)

2. ผู้ดูแลผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการบรรยายและสาธิต และกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้ ภายหลังการสอน มากกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

3. ผู้ดูแลผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการบรรยายและสาธิต และกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมการเช็ดตัวลดไข้ ภายหลังการสอน มากกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

4. ผู้ดูแลผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการบรรยายและสาธิต และกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้ และการปฏิบัติกิจกรรมการเช็ดตัวลดไข้ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. ผู้ดูแลผู้ป่วยทั้งสองกลุ่มมีความพึงพอใจในรูปแบบการสอนการเช็ดตัวลดไข้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้ การปฏิบัติกิจกรรมการเช็ดตัวลดไข้ของผู้ดูแลผู้ป่วย ที่ได้รับการสอนโดยการบรรยายและสาธิต กับการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้ ของผู้ดูแลผู้ป่วย พบว่า ภายหลังการสอน กลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนเรื่องการเช็ดตัวลดไข้ โดยการบรรยายและสาธิต และกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้ มากกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกมลทิพย์ คำนชัย (2548) ที่ศึกษาผลของการสอนวิธีเช็ดตัวลดไข้แบบ Tepid Sponge ตามแผนการสอนที่ได้จัดเตรียมไว้โดยใช้การบรรยายและสาธิต พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้วิธีเช็ดตัวลดไข้แบบ Tepid Sponge ของผู้ดูแลเด็กวัยก่อนเรียน ภายหลังได้รับการสอน สูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับบรม และคณะ (Broome et al., 2003) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่ผู้ดูแล ในการจัดการเมื่อเด็กมีไข้โดยให้ผู้ดูแลชมวีดิทัศน์และรับเอกสารแผ่นพับเกี่ยวกับการดูแลเด็กที่มีไข้ พบว่า ภายหลังให้ความรู้ด้วยวิธีดังกล่าว ผู้ดูแลมีความรู้ในการจัดการเมื่อเด็กมีไข้เพิ่มขึ้น นั่นแสดงว่า ผู้ดูแลมีการรับรู้และมีความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ซึ่งสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้ของผู้ดูแลซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่เป็นไปโดยง่าย (เชียรศรี วิวิธศิริ, 2541) คือ ทักษะที่ดีต่อสิ่งที่เรียน สิ่งที่เรียนตรงกับความสามารถและมีความหมายต่อผู้เรียน มีความสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายของการเรียนมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ มีโอกาสฝึกฝนทำให้เกิดความชำนาญ มีโอกาสทราบความก้าวหน้า และข้อผิดพลาดของตนเป็นการเร่งเร้าให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และผู้สอนใช้เทคนิคที่ดีเหมาะสม จึงส่งผลให้ผู้ดูแลผู้ป่วยที่ศึกษาในครั้งนี้ทั้งสองกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้ ภายหลังการสอน มากกว่าก่อนการสอน

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติกิจกรรมการเช็ดตัวลดไข้ ของผู้ดูแลผู้ป่วย พบว่า ภายหลังการสอน กลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนเรื่องการเช็ดตัวลดไข้ โดยการบรรยายและสาธิต และกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกิจกรรมการเช็ดตัวลดไข้ มากกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ นั่นเป็นเพราะ ผู้ดูแลผู้ป่วยเกิดการเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากการฝึกฝน (Morris, 1990 อ้างถึงใน วรณิ ลิ้มอักษร, 2546) โดยมีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการได้ยิน การได้เห็น และการได้รับการอบรมสั่งสอน (สิระยา สัมมาวาจ, 2547) จากการศึกษาของนันทนา นุ่นงาม (2544) ที่ศึกษาผลของการเสนอตัวแบบ ต่อความรู้ และการปฏิบัติของพยาบาล ในการป้องกันปอดอักเสบจากการติดเชื้อในโรงพยาบาล ในผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ โดยให้พยาบาลคู่วีดิทัศน์ พบว่า คะแนนการปฏิบัติของพยาบาลในการป้องกันปอดอักเสบจากการติดเชื้อในโรงพยาบาล ในผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

สูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลจากช่องทางการเรียนรู้ต่าง ๆ และมีการทำความเข้าใจจนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการปฏิบัติที่แสดงออกถึงการเรียนรู้

3. ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้ และการปฏิบัติกิจกรรม

การเช็ดตัวลดไข้ ของผู้ดูแลผู้ป่วย หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนเรื่องการเช็ดตัวลดไข้ โดยการบรรยายและสาธิต กับกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการเช็ดตัวลดไข้ และการปฏิบัติกิจกรรมการเช็ดตัวลดไข้ ของผู้ดูแลผู้ป่วยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของบันดูรา (Bandura, 1986 cite in Wood, Wood, & Boyd, 2005) ที่ว่า บุคคลสามารถเรียนรู้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น (Observational Learning) โดยในการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ บุคคลจะเลือกสังเกตสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และจะประเมินว่าควรนำสิ่งที่สังเกตไปปฏิบัติหรือควรหลีกเลี่ยง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ทักษะ หรือพฤติกรรมให้คล้ายคลึงกับลักษณะของสิ่งที่สังเกตซึ่งเรียกว่า ตัวแบบ (Model) โดยบันดูราได้แบ่งตัวแบบของการเรียนรู้ด้วยการสังเกตออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นสิ่งมีชีวิต (Live Models) ผู้เรียนสามารถสังเกตพฤติกรรมได้โดยตรงจากคนในครอบครัว นักแสดง นักกีฬา ครู หรือเพื่อนบ้าน และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Models) เป็นตัวแบบที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือภาษาเขียน บันดูราได้ทำการทดลองหลายรูปแบบ จนมั่นใจว่าตัวแบบทั้งสองประเภท จะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล 3 ด้าน คือ (1) ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมหรือทักษะใหม่ ๆ (2) ทำให้เกิดการระงับหรือยุติการระงับการแสดงพฤติกรรม และ (3) ช่วยให้พฤติกรรมที่เคยได้รับการเรียนรู้มาแล้วได้มีโอกาสแสดงออกมากขึ้น ดังนั้น บุคคลจึงเกิดการเรียนรู้มากขึ้นได้จากวิธีการสอนทั้งสองแบบไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามการสอนโดยการบรรยายและสาธิตมีข้อดีที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ นั่นคือการสอนที่มีการเตรียมเนื้อหาไว้อย่างเป็นระเบียบ ได้เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ ให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ผู้สอนสามารถย้ำ หรือสรุปส่วนที่ต้องการได้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากของจริงในการสาธิตทำให้เข้าใจง่ายกว่าการฟังหรือการอ่าน และทำให้เกิดความสนใจที่จะลงมือปฏิบัติตาม ส่วนการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์มีจุดเด่นที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนจากการใช้เทคนิคพิเศษในการตัดต่อและลำดับภาพ ผู้เรียนได้เห็นสิ่งที่ต้องการเน้นได้จากเทคนิคการถ่ายทำ ทำให้บทเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น (ลัดดา สุขปรีดี, 2543) เป็นการสอนโดยนำเสนอการณ์จริงมาเสนอทำให้ผู้เรียนเห็นภาพพจน์และเกิดความคิดรวบยอด (สมเชาวน์ เนตรประเสริฐ, 2543) เหมาะที่จะนำมาใช้ในการสอนที่มีการแสดงหรือสาธิต เพื่อใช้เป็นตัวอย่างในการฝึกปฏิบัติ และสามารถนำมาฉายซ้ำได้หลายครั้งทำให้ได้เนื้อหาที่เหมือนเดิม (กิดานันท์ มลิทอง, 2543)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่พบรายงานวิจัยที่มีการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้ดูแลที่ได้จากการสังเกตตัวแบบที่มีชีวิต กับตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏในสื่อวีดิทัศน์ นักวิจัยส่วนใหญ่จะนำหลักการของการเรียนรู้ด้วยการสังเกตนี้ ไปทำการศึกษาทดลองในลักษณะของการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลอง ในจำนวนนั้นประกอบด้วย การศึกษาของเชอร์เรอร์ ชไมเดอร์ และชิมเมล (Scherer, Schmieder, & Shimmel, 1998) ศึกษาการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยอาการปวดคอด้วยวิธีนั่งโดยให้สังเกตผู้ป่วยปวดคอด้วยวิธีนั่งคนอื่น ที่สามารถควบคุมอาการหายใจลำบากได้สำเร็จ พบว่า หลังให้ความรู้แล้วผู้ป่วยมีทักษะการปฏิบัติที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น พรทิพย์ ธรรมวงศ์ (2541) ให้ผู้ป่วยจิตเภทชมตัวแบบจากวีดิทัศน์ พบว่า ผู้ป่วยมีความรู้เรื่องการดูแลตนเองในระยะหลังทดลอง มากกว่าก่อนการทดลอง เชอร์เรอร์ และชิมเมล (Scherer & Shimmel, 1996) ทำการศึกษา โดยให้ผู้ป่วยโรคปวดคอด้วยวิธีนั่ง ชมภาพยนตร์ที่แสดงถึงความสามารถในการควบคุมอาการหายใจลำบากของผู้ป่วยปวดคอด้วยวิธีนั่งได้สำเร็จ หลังให้ความรู้และชมภาพยนตร์แล้วผู้ป่วยมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงขึ้น เกิดความมั่นใจในการลงมือกระทำพฤติกรรมควบคุมการหายใจลำบากได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอตัวแบบให้ผู้ดูแลผู้ป่วยได้สังเกตทั้งสองประเภท และนำจุดเด่นของการสอนทั้งสองรูปแบบมาใช้ในการทดลอง ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิจัยที่ผ่านมา และสอดคล้องกับแนวคิดของบันดูรา นั่นคือ บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลทั้งจากตัวแบบที่เป็นสิ่งมีชีวิต และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิจัย พบว่า ผู้ดูแลผู้ป่วยมีความพึงพอใจในรูปแบบการสอนการเช็ดตัวลดไข้โดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งไฮนิกส์ โมเลนดา และรัสเซล (Heinich, Molenda, & Russel, 1985) กล่าวถึงการสอนที่มีผลต่อการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียนไว้ว่า ควรเป็นการนำเสนอสิ่งที่แปลกใหม่น่าสนใจ ผู้สอนต้องวางตัวเป็นธรรมชาติ หลีกเลี่ยงกิริยาต่างๆ ที่ไม่เหมาะสม ขณะสอนควรใช้คำพูดที่ชัดเจน เว้นระยะในการพูดเมื่อจะเริ่มพูดเรื่องใหม่ มีการสบตากับผู้เรียน และต้องมีการตรวจสอบคุณภาพสื่อที่ใช้ในการสอนให้พร้อมเพราะการเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียนจากผู้สอนไปยังผู้เรียน เพื่อทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและตอบสนองต่อการเรียนรู้

การเรียนรู้ของผู้ดูแลผู้ป่วยซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่เกิดขึ้นได้จากสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางสังคม และจากสภาพจัดการเรียนการสอน (เชิธรศรี วิวิธศิริ, 2541; วรณิ ลิ้มอักษร, 2546; สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547) ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้ดูแลผู้ป่วยมีความพึงพอใจในรูปแบบการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก นั่นอาจเป็นเพราะ สถานการณ์ที่ใช้ในการสอนเรื่องการเช็ดตัวลดไข้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คือการสังเกตและมีปฏิสัมพันธ์กับพยาบาลที่ใช้กลยุทธ์การสอน โดยการบรรยายและสาธิต กับการให้สังเกตพฤติกรรมของพยาบาลผ่านสื่อวีดิทัศน์เป็นสถานการณ์

ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้อยู่เป็นประจำในสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์มักจะ มีปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลาทั้งจากลักษณะการสนทนาพูดคุย การเข้าร่วมกิจกรรมบันเทิง หรือ กิจกรรมทางสังคม นอกจากนั้นสื่อแขนงต่าง ๆ ทั้งหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ ยังให้ข้อมูลความรู้ แก่มนุษย์อย่างกว้างขวาง (เชิรศรี วิวิธสิริ, 2541; วรรณิ ลิ้มอักษร, 2546; สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านบริหารการพยาบาล

1.1 ผู้บริหารทางการพยาบาลสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้พยาบาลนำรูปแบบ การสอนโดยการบรรยายและสาธิต ไปประยุกต์ใช้ในการสอนให้ความรู้เรื่องอื่น ๆ แก่ผู้ดูแลผู้ป่วย และผู้มาใช้บริการในโรงพยาบาล ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ และการปฏิบัติกิจกรรมในการช่วยเหลือ ดูแลผู้อื่น หรือดูแลตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.2 ผู้บริหารทางการพยาบาลสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้พยาบาลที่ปฏิบัติงาน ในแผนกต่าง ๆ นำสื่อการสอนที่ทันสมัยในรูปแบบของวีดิทัศน์ มาใช้ในการให้ความรู้แก่ผู้ดูแล ผู้ป่วย รวมถึงผู้มาใช้บริการในโรงพยาบาล ซึ่งจะช่วยสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้มา ใช้บริการในโรงพยาบาลได้

2. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

2.1 พยาบาลที่ปฏิบัติงาน ตลอดจนบุคลากรในทีมสุขภาพ สามารถนำรูปแบบการ สอนโดยการบรรยายและสาธิต และการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ไปประยุกต์ใช้ในการสอนให้ ความรู้เรื่องต่าง ๆ แก่ผู้ดูแลผู้ป่วยที่มาใช้บริการที่หน่วยบริการของตน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ดูแลเกิด ความรู้ และความพึงพอใจต่อการสอนที่ได้รับ

2.2 ในสถานการณ์ที่ขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการให้ความรู้ด้านสุขภาพ พยาบาลสามารถแสดงบทบาทของการสอนอันเป็นบทบาทอิสระที่สำคัญ โดยอาจนำจุดเด่นของ สื่อประเภทวีดิทัศน์ ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสังเกต ไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อ การสอนผู้ป่วยหรือผู้ดูแลผู้ป่วยได้เช่นเดียวกับการสอนเรื่องการเช็ดตัวลงไข้

3. ข้อเสนอแนะด้านพัฒนาความรู้ทางการพยาบาล

3.1 สามารถนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษานี้ ไปพัฒนาบทบาทของนักศึกษา พยาบาลในด้านการส่งเสริมความรู้ ความสามารถของผู้ดูแลผู้ป่วย ในการช่วยเหลือดูแลเด็กป่วย ที่มีไข้

3.2 สามารถนำรูปแบบการสอน โดยการบรรยายและสาธิต กับการสอนโดยใช้สื่อ

วิธีทัศน์ ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเรื่องการเซ็ดตัวลดไข้ เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล และบุคลากรพยาบาลอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการเซ็ดตัวลดไข้ และการปฏิบัติกิจกรรมการเซ็ดตัวลดไข้ ของผู้ดูแลผู้ป่วย ที่แผนกอื่น เช่น ที่ห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน ที่แผนกผู้ป่วยนอก หรือแม้กระทั่งในสถานบริการสุขภาพอื่น ๆ ที่ต้องมีการดูแลผู้ป่วยเด็กที่มีไข้
2. เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้ดูแลผู้ป่วยเรื่องอื่น ๆ ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยการสังเกตโดยใช้รูปแบบการสอนโดยการบรรยายและสาธิต กับการสอนโดยใช้สื่อวิธีทัศน์
3. เพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้น ในการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ดูแลผู้ป่วยควรมีผู้ช่วยวิจัย หรือกำหนดรูปแบบการวิจัยให้เหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. จากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในรูปแบบการสอนผู้ดูแลผู้ป่วยในกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการบรรยายและสาธิต พบว่ามีความพึงพอใจระดับมาก แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดในหัวข้อสื่อที่ใช้ประกอบการสอนเกี่ยวกับการเซ็ดตัวลดไข้ ดังนั้นควรมีการพัฒนาสื่อการสอนที่จะใช้ในการสอนโดยการบรรยายและสาธิตให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น